

Jeleń sika (*Cervus nippon*)

Jeleń sika jest zwierzyną łowną, z którą prawdopodobnie nie spotkasz się w łowisku, jako że występuje na bardzo ograniczonym terenie naszego kraju, w okolicach zalewu wiślnego oraz na śląsku.

I. Występowanie i siedlisko

Zwierzę to wywodzi się z okolic wschodniej Syberii, występuje również w krajach azjatyckich, jak: Korea, Mandżuria oraz Tajwan. Wiele krajów podjęło decyzję o introdukcji Jelenia sika na swoje tereny, z czego w niektórych krajach udało się osiągnąć regularną i ustabilizowaną populację (Austria, Dania, Anglia, Francja, Irlandia a nawet Filipiny oraz niektóre stany USA).

Za swoje siedlisko Jeleń sika obiera zazwyczaj gęsto podszyte lasy ale jego spektrum doboru siedliska jest bardzo szerokie. Bez większego problemu zasiedla remizy śródpolne, duże obszary łąkowe jak również lasy górskie (nawet do 2000 metrów n.p.m.).

II. Charakterystyka ogólna

Wielkością Jeleń sika zbliżony jest do daniela, zarówno jeśli chodzi o masę jak i o ubarwienie sukni (kolor oraz białe nakrapianie). Poroże natomiast przypomina wieniec jelenia szlachetnego. Byki tego gatunku są o około 10 % cięższe od łan. Ich sylwetka jest masywniejsza a podgardle zazwyczaj porośnięte jest dość długą grzywą. Rozwój fizyczny u samców trwa do około ósmego roku życia, u samic zatrzymuje się w szóstym. Jeleń sika zmienia suknię dwa razy w ciągu roku, przy czym suknia zimowa charakteryzuje się bardziej opalizującą szarością oraz zanikiem białych plamek. Lustro

Jelenia sika jest białe i dość wyraźnie odcinające się od sukni (zarówno letniej jak i zimowej). Charakterystyczną cechą tego gatunku są gruczoły zapachowe zlokalizowane w dolnej, zewnętrznej części badyli. Ogon ma barwę białą z przecinającym go wzdłuż czarnym pasmem. Tak jak u wszystkich jeleniowatych rozwój wieńca, determinowany jest bazą żerową, predyspozycjami genetycznymi oraz szerokością geograficzną (w krajach, w których panuje dłuższy dzień, wieńce stają się okazalsze, gdyż długość dnia powoduje wydzielanie hormonu powodującego wzrost wieńca- warto o tym wiedzieć gdyż dotyczy to wszystkich jeleniowatych

III. Odżywianie

Baza żerowa uzależniona jest od miejsca występowania. Jego zdolności adaptacyjne są bardzo duże i potrafią zmieniać przyzwyczajenia żerowe niemal natychmiast po wystąpieniu zmian środowiskowych. W głównej mierze ich menu składa się z: traw, opadłych liści oraz młody drzew i krzewów. Nie gardzą również kukurydzą, ziołami oraz grzybami.

IV. Rozmnażanie i rozwój

Okres godowy przypada na listopad. Jelenie sika są poligamistami, co oznacza iż jeden byk kryje więcej niż jedną łanię (może ich posiadać nawet do 12). Zdarza się również „zdrada” wśród łan, jako że pokryta łania odchodzi czasem do innego byka aby zwiększyć prawdopodobieństwo zapłodnienia. Podczas okresu rui (trwającego około sześciu tygodni) samce tracą znacznie na wadze. Samice natomiast nie tracą wagi. Dojrzałość płciową zarówno samce i samice osiągają w wieku 16-18 miesięcy. Okres ciąży trwa zazwyczaj 30 miesięcy, po czym rodzi się prawie zawsze jedno młode, wagowo wahające się w przedziale 5-7 kg. Laktacja u łan trwać może nawet do dziesięciu miesięcy. Podczas okresu rui, dochodzi czasem do skrzyżowania genów pomiędzy Jeleniem sika a Jeleniem szlachetnym, przez co powstaje podgatunek, będący mieszańką obu tych gatunków.

V. Zachowanie

Samce Jelenia sika prowadzą zazwyczaj samotny tryb życia (u osobników młodszych zdarzają się jednopłciowe stada liczące po kilka sztuk samców). Łanie trzymają się w stadach wraz z odchowywaną młodzieżą. Samce Jelenia sika znaczą swój teren poprzez wygrzebywanie w ziemi dołków, do których oddają moc. Innym sposobem na zaznaczenie terytorium jest zdzieranie w widocznych miejscach ściółki lub podłoża, za pomocą wieńca. Teren jednego samca oscyluje w granicach 10 ha. Wieniec służy samcom do walk terytorialnych oraz do obrony przed potencjalnymi drapieżnikami. Podczas wolnego biegu, jelenie odbijają się z czterech kończyn wykonując dość zabawne skoki na odległość 3-4 metrów. Z miejsca są w stanie przeskoczyć przeszkody o wysokości ponad dwóch metrów. Jelenie sika są świetnymi pływakami, potrafią uciec do wody chroniąc się przed drapieżnikami. Przepluwają bez

większego problemu dystanse nawet do 15 kilometrów. Gatunek ten jest dobrze uwokalniony, potrafiąc produkować bardzo dużą gamę dźwięków. Od gwizdów poprzez świst, a na odgłosach podobnych do rżenia koni skończywszy. W polskich lasach zdarzają się sytuacje łączenia we wspólne chmary Jeleni sika oraz szlachetnych, zazwyczaj jednak gatunki te są do siebie nastawione antagonistycznie.

VI. Ekologia gatunku

W większości miejsc występowania Jeleni sika są one jednym z elementów łańcucha troficznego (są zjadane przez większe drapieżniki). W Polsce presją dużych drapieżników jak wilki czy rysie, praktycznie nie występuje, przez co rolę tego gatunku można określić jako drobny wkład w zwiększenie bioróżnorodności naszych łowisk. Jego bytność w łowisku nie stanowi większej konkurencji dla innych jeleniowatych. Jedyną negatywną stroną wprowadzenia tego gatunku jest fakt psucia puli genowej Jelenia szlachetnego poprzez krzyżowanie z nim.

VII. Słowniczek

Badyle – o nogach jelenia.

Byk – samiec jelenia.

Chmara – stado jeleni.

Czemchanie – pozbywanie się scypułu.

Cielę – młode jelenia.

Grandle – zanikowe kły w górnej szczęce byka.

Gomóła- byk bez poroża

Flagi- zwisające strzępy zdzieranego scypułu.

Kwiat – o ogonie daniela.

Licówka – o lani prowadzącej resztę chmary.

Lustro – o białej łacie występującej na zadzie jeleni.

Łania – samica jelenia.

Łańka – o młodej samicy nie prowadzącej jeszcze cielaka.

Możdżeń – kostne zgrubienie na czaszce, z którego wyrasta poroże.

Pałowanie – obgryzanie kory drzew.

Poroże – wyrastający corocznie kostny twór.

Rykwisko- gody jeleni

Sęk – wyrostek na porożu jelenia.

Scypuł – miękka skóra narosła odżywiająca poroże podczas wzrostu

Suknia – okrywa włosowa, inaczej sierść.

Świecce – o oczach jelenia.

Talerz – inaczej lustro.

Tyka- pojedyncza część poroża

Wycieranie poroża – zdzieranie scypułu kiedy jego rola jest już niepotrzebna.

Zrzut- zrzucona tyka jelenia.